

lidé & HORY

téma
číslo

Slovenské Alpy

Hollyford Trek na Novém Zélandu

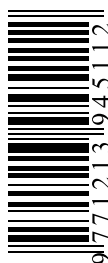
MTB etapový závod GranitlandXtreme

Vliv výškového horolezectví na mozek

Tatranské klasiky IV

Metodika: slaňování

04

9 771213 0945112

Wolfgang Nairz

Prokletije

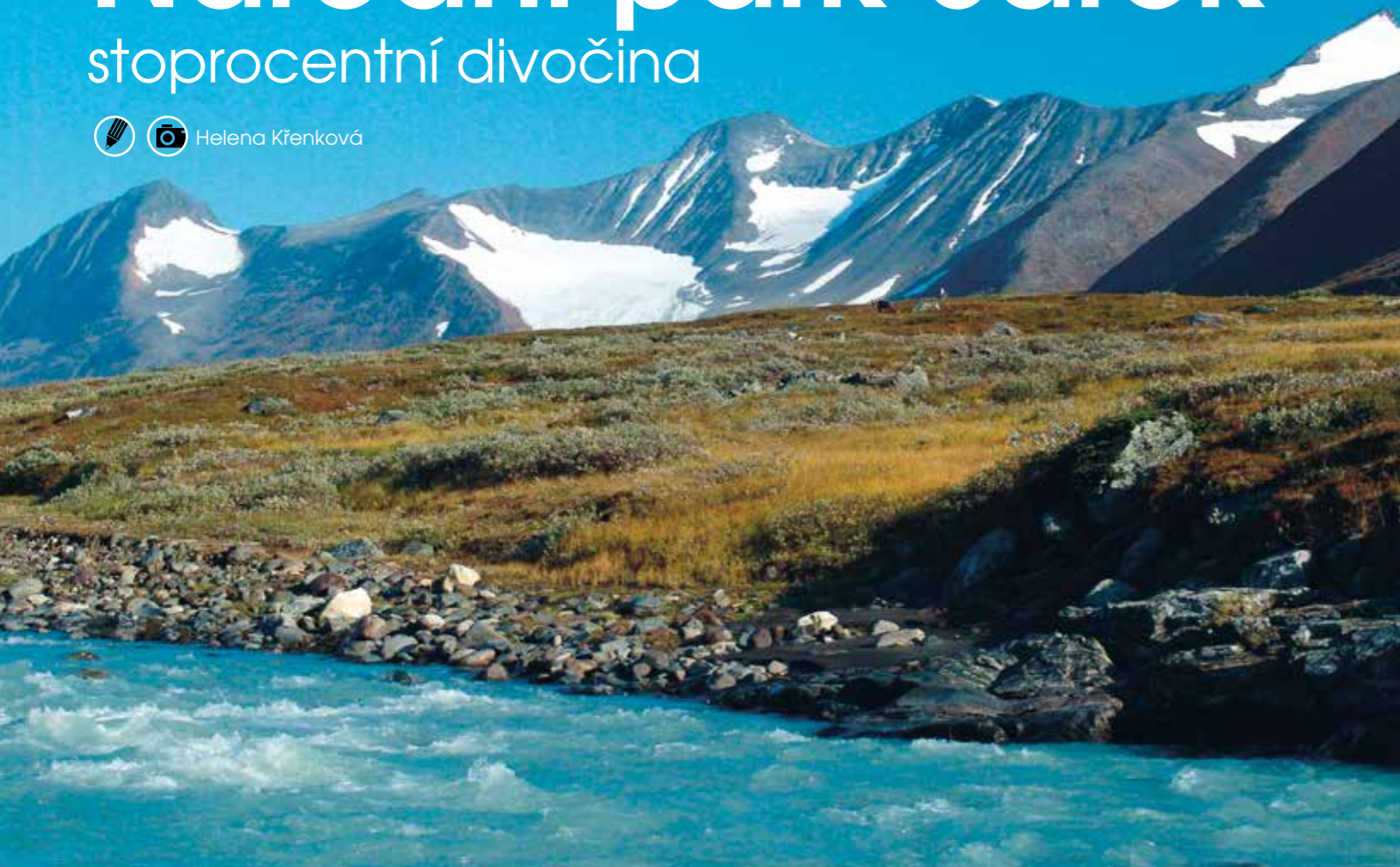

NP Sarek

Národní park Sarek

stoprocentní divočina

 Helena Křenková

Skarjá, skupina Sarek

Národní park Sarek se nachází v srdci švédského Laponska. Spíše než k čemukoli jinému v Evropě bývá Sarek přirovnáván ke Kanadě či Aljašce. Topografickým základem je několik hlavních údolí s mohutnými toky, které od sebe oddělují samostatné skupiny vysokohorského charakteru. Vegetaci v nižších partiích tvoří obtížně průchodné polární břízy a vrbičky, které přechází v borůvčí a travnaté alpské louky. Vyšší polohy jsou již bez vegetace, nad 1500 m převládá zalednění.

Nejunikátnějším a současně největším údolím je Rapadalen, mezi turisty pověstný prodlíráním džunglí a broděním bažinami, za vyššího stavu vody je zcela neprůchozí. Rapadalen neustále přetváří řeka Ráhpáadno, která ve svém ústí do jezera Laitajaure vytváří množství jezer, propojených kanály a močály. Pohled od chaty Aktse na břehu jezera se siluetou útesu Skierffe právem nese jméno „Brána Sareku“. Eroze zde do-

Vrchol Bierikbakte, 1789 m

sahuje těžko představitelných hodnot, během tání je řekou denně transportováno až 10 000 tun sedimentů, ročně asi 180 000 tun.

Sarek je jedním ze čtveřice parků společně tvořících jednolitý celek, který je největším komplexem národních parků Evropy. Na švédské straně to jsou NP Stora Sjöfallets a NP Padjelanta a v Norsku NP Rago. Současná rozloha samotného NP Sarek je 1977 km². Národní park byl vyhlášen již v roce 1909, a je tak nejstarším parkem Evropy. O vyhlášení parku se zasloužila skupina vědců z Uppsalské univerzity, mezi nimi i nejznámější švédský polární badatel, profesor mineralogie a geografie Axel Hamberg. Jeho jméno nesou ledovce i v Grónsku, na Svalbardu a Antarktidě. Osobně byl v Sareku pětadvacetkrát a má i zde svůj vrchol, Sarek považoval za své celoživotní dílo. Roku 1911 vystavěl observatoř na masivu Párte v 1880 metrech, na které působil i Finn Malmgren, spolupracovník Františka Běhounka (zahynul při katastrofě vzducholodi Italia roku 1928).

Ledovec Oarjep Oalgásjiegna

Na území Sareku se nachází 8 z celkem 12 evropských vrcholů přesahujících 2000 m severně od polárního kruhu, zbylé 4 jsou v těsném okolí nejvyšší hory Švédska Kebnekaise, asi o 60 km severněji. Na některé z vrcholů je možné vystoupit i bez horolezeckého vybavení. Z geologického hlediska jsou zajímavé nunataky – izolované vrcholy ze všech stran obklopené ledovcem, typické pro Grónsko. V Evropě je v důsledku tání le-

Rapadalen a Sárvesvágge

dovců najdeme již pouze v Sareku a na Islandu. Charakteristický je proud suti táhnoucí se od nunataku přes ledovec.

Parkem nevede žádná cesta, zákaz jejich budování je jedním z extrémně přísných pravidel ochrany přírody. Zakázána je i instalace orientačních tabulek. Jedinou turistickou infrastrukturou jsou dva strategicky umístěné mosty, které umožňují překonat některé toky, kte-

ré nelze přebrodit. Pástevecké chatky či mostky, které se rozpadnou, se již neobnovují. Sarek vůbec není pokryt mobilním signálem, proto je v centru parku umístěna satelitní telefonní budka, ze které je možné volat pouze na tísňovou linku 112. Z nejdlejšího koutu je k nejbližší sjezdové cestě téměř 50 km vzdušnou čarou, místo je označováno jako švédský (a vlastně i evropský) pól nedostupnosti.

treking

Terén je velmi rozmanitý: příjemné horské louky, pěšinky, ale i nepříjemně pohyblivá suť, močály, houštiny, tekuté písky a časté brodění. V létě na vlhkých a závětrných místech útočí hejna komárů. Turisté se smí pohybovat (pěšky či na lyžích) i tábořit kdekoli, pádlování je prozatím zakázáno jen v údolí Rapadalen. V současné době jsou zpracovávána nová, přísnější pravidla parku a zejména jeho rozšíření o deltu Laitajaure, čímž do Rapadalenu nebude smět zajíždět člun, a údolí se tak stane ještě méně přístupným. Parku se přibližují dvě turistické magistrály, na východě švédská královská cesta Kungsleden a na západě magistrála Padjelantaleden. Obě jsou dobře značené, vybaveny dřevěnými chodníčky přes bažiny a jsou na nich turistické chaty. Nejjednodušší průchod Sareku mezi nimi zabere asi 6 dní. Téměř ve všech případech si na cestě do centra parku musíme pomoci několika trajekty a přivozy, případně vrtulníkem. Trajekty přes přehradní jezero Akkajaure na severu zajišťuje švédský turistický klub Svenska Turistföreningen (podle místa přeplavba stojí cca 150–250 SEK). Veškerá ostatní lodní doprava je v režii domorodých Sámu (Lap-

Delta Laitajaure

ponců), kteří zde mají zvláštní práva k půdě a hospodářské činnosti, pouze oni smějí v parku provozovat motorové

čluny. Přeprava není garantována, ceny jsou smluvní. Orientačně napříč přes jezero Sitojaure je třeba počítat s 200

Skupina Áhkká

Na vrcholu Svarta Spetsen, 1820 m

SEK a podélně, do centra parku, 500–600 SEK na osobu. Pro kratší přejezd na magistrále Kungsleden je možné využít i veslice a přejet svépomocí. Používá se tu systém tří lodí, z nichž jedna je vždy na opačném břehu. Tento staletí starý systém funguje i na několika dalších místech švédského Laponska. Většina turistů se přesto nechává převézt, přejezd je víc než kilometr dlouhý na otevřeném jezeře, kde bývá velmi větrno. Poslední možností je využít služeb místní vrtulníkové společnosti, ale i zde platí omezení, že přistát je možné pouze na hranicích parku, samotný Sarek je bezletovou zónou a rezervací UNESCO „Laponia“. Předpisy okolních parků jsou o něco mírnější, díky tomu smí vrtulník přistát na několika místech NP Padjelanta a Stora Sjöfallets, ale nikdy nesmí vletět do Sareku, jen na jeho hranice. Omezení se zdají být velmi přísná, ale opravdu je co chránit. Sarek je unikátní nejen v evropském, ale i celosvětovém měřítku. Kdo chce zažít poslední absolutní divočinu v Evropě, měl by se vypravit právě sem.

INFORMACE LIDÉ & HORY

Co je třeba s sebou a kdy se vydat na cestu? Kromě běžných tábořnických potřeb a jídla minimálně na týden je navíc třeba moskytiéra, teleskopické hole a boty na brodění. Pitné vody je všude dost, i velká jezera mají kvalitu kojenecké vody. Pobyt se může velmi snadno protáhnout po prudším dešti, kdy je nutné počkat, až klesne voda v brodech, nebo v případě neznalosti poměrů při prodírání velmi obtížně dostupným terénem. Komáří sezóna trvá zhruba od začátku července do půlky srpna, do prvních mrazíků. V červnu bývá ještě všude spousta sněhu a na konci srpna již může opět začít sněžit. Srpen je chladnější, řeky mívají nejnižší stav vody a dozrávají borůvky. Zdejší úroda a velikost borůvek a brusinek se s těmi našimi vůbec nedá srovnávat.

Návštěva Sareku je na evropské poměry časově, logisticky, finančně, ale i fyzicky náročný podnik. Nedotčená příroda a úchvatné hory za to však jednoznačně stojí.

Známa místa a zajímavosti:

- údolí Rapadalen s deltovitým ústím s močálovitými jezírky, shora vypadajícími jako barevné korálky, a se skalními útesy Skierffe a Námmasj přezdívanými Brána

Sareku
- Sarektjåkká Startoppen (2089), nejvyšší hora parku a druhá nejvyšší hora Švédska. Vedlejší vrchol Noratoppen (2056) je dostupný bez horolezeckého a ledovcového vybavení.
- Mikkastugan, bývalá chata, nyní již jen tábořiště s telefonní buclou v centru parku, kde se sbíhá několik údolí, tzv. srdce Sareku.
- Alkavare kapell, kaple, jednou ročně se zde koná bohoslužba. Připomíná historické místo těžby olova.
- Parek, Rinim a další sámské osady. Sámové jsou jediní, kdo v parku smí žít a vykonávat hospodářskou činnost. Jsou původními obyvateli, po staletí zde pásli soby, přecházeli s nimi řeky i ledovce. Soby opravdu potkáme na každém kroku. Zhruba na konci září i tyto osady osílí.
- Sarek, Ahpár, Akká, Alkatj a Párte – hlavní vysokohorské masivy
- Kvikkjokk, Ritsem, Kebnats – nejbližší místa sice s obtížemi, ale dosažitelná veřejnou dopravou. Obchod je pouze ve Kvikkjokku, Jokkmokku, Porjus a Gällivare. Nejbližší mezinárodní letiště je v Kiruně (cca 350 km). Vzdušnou čarou je mnohem blíže do civilizace do Norska, ale díky velkým jezerům je pěší cesta komplikovaná a dlouhá, silniční spojení neexistuje.

DIRECTALPINE
TECHNICAL OUTDOOR WEAR

TORNADO
Extrémně lehká a velmi dobře sbalitelná záložní bunda. Příjemný elastický materiál. Jednoduchý pohodlný střih. Reflexními detaily. Díky vynikající větruodolnosti Vám zajistí ochranu v nepříznivých větrných a chladných podmínkách, minimalizuje ztrátu tělesné teploty. Záložní bunda, která by neměla chybět v batohu při žádném horském výstupu, túře, výletu ani jakýchkoli jiných outdoorových aktivitách (kolo, běžky...).

www.directalpine.cz